

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ενότητα 10: Μια τιμητική εξορία

Τίτλος:

«Πολιτικές Συγκρούσεις στην Αρχαία Αθήνα»

Συγγραφή: ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

Εφαρμογή: ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πολιτικές συγκρούσεις στην αρχαία Αθήνα

Εφαρμογή σεναρίου

Κοσμάς Τουλούμης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 02-02-2015 μέχρι 04-03-2015

Σχολική μονάδα

Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Διδακτική / θεματική ενότητα

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου. Ενότητα 10: Μια τιμητική εξορία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

II. Εικονικός χώρος:

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές και ο καθηγητής εκτός από την κατοχή βασικών δεξιοτήτων χρήσης και αξιοποίησης των ΤΠΕ, πρέπει να έχουν ασχοληθεί με τις ιστοξερευνήσεις, αλλά και με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων όπως τα ιστολόγια, και τα εργαλεία ψηφιακής αφήγησης. Θα ήταν καλό να προϋπήρχε ιστολόγιο της τάξης ή του μαθήματος, αλλιώς θα πρέπει να προβλεφθούν διδακτικές ώρες για τη δημιουργία του. Εξίσου σημαντική είναι η εξοικείωση στη δουλειά με ομάδες και τα προβλήματα που προκύπτουν από αυτήν. Η γνώση του διδάσκοντα για τις βασικές αρχές της Μάθησης με Σχεδιασμό ([Learning by Design](#)) μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμη στην εφαρμογή του σεναρίου. Επιπρόσθετα, οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν τι είναι κειμενικό είδος και πώς το προσεγγίζουμε, κάτι που μπορεί να το έχουν διδαχθεί στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας/

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη

Το σενάριο στηρίζεται

Στο ομώνυμο συνταγμένο σενάριο του Κ. Τουλούμη

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι απόψεις που εκφράζονται στην επιστολή που αποδίδεται στον αρχαίο ρήτορα Αισχίνη και οι αναφορές του στους Θεμιστοκλή και Μιλτιάδη αξιοποιήθηκαν από τους μαθητές ώστε να προσεγγίσουν το ζήτημα των πολιτικών ανταγωνισμών στην αρχαία Αθήνα και των παρεπομένων τους, όπως, για παράδειγμα, ο οστρακισμός. Οι μαθητές διερεύνησαν στο διαδίκτυο και στα σχολικά βιβλία τις συνθήκες και τους τρόπους στις περιπτώσεις των εξοριών στις οποίες αναφέρεται το κείμενο, συγκρότησαν και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ετοίμασαν ψηφιακά κείμενα για αυτές, ενώ αποφάνθηκαν στο τέλος αν ο τίτλος που επιλέχθηκε από τους επιμελητές του σχολικού εγχειριδίου («Μια τιμητική εξορία») τους καλύπτει. Ως επιστέγασμα συνέγραψαν ανάλογο περιεχομένου με αυτήν του (ψευδο)Αισχίνη ψηφιακές επιστολές αξιοποιώντας εργαλεία ψηφιακής αφήγησης μπαίνοντας στη θέση των εξόριστων πολιτικών με τους οποίους ασχολήθηκαν.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το κείμενο της Ενότητας 10 «Μια τιμητική εξορία» προσφέρεται για μια προσέγγιση σε δυο επίπεδα. Ένα ιστορικό όπου μπορεί οι μαθητές να διερευνήσουν τις πολιτικές αντιδικίες και τον τρόπο που αυτές επιλύονταν στην αθηναϊκή δημοκρατία και ένα γλωσσικό όπου θα έρθουν σε επαφή με τα κειμενικό είδος της επιστολής και την ανάπτυξη επιχειρηματολογίας, διακρίνοντας πώς ένα κείμενο διαμορφώνεται από και αντικατοπτρίζει την οπτική γωνία του συντάκτη του. Ο οστρακισμός ως μέσο «διαφύλαξης» αλλά και περιορισμού του αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος (Hornblower 1996, Osborne 2000: 421-451) και η εφαρμογή αυτού του μέτρου σε εμβληματικά πρόσωπα της Ιστορίας της αρχαίας Αθήνας, όπως ο Θεμιστοκλής και ο Μιλτιάδης, μπορεί να αποτελέσει την αφορμή για ένα γόνιμο προβληματισμό σχετικά με τη λειτουργία του αρχαίου αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος. Η εξιδανίκευση της αρχαίας αθηναϊκής δημοκρατίας, άλλωστε, επικρατεί στη σύγχρονη εκπαίδευση, όπως και στον σύγχρονο κόσμο και θα ήταν ενδιαφέρον οι μαθητές να προσεγγίσουν, να κρίνουν και να αποδομήσουν κάποιους θεσμούς της.

Παιδαγωγικά ακολουθείται η θεωρία του «Σχεδιασμού» (Design) η οποία σε συνδυασμό με τους πολυγραμματισμούς αξιοποιεί τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση της δημιουργί-

ας μαθητών, παραγωγών της γνώσης που λειτουργούν με βάση τις ταυτότητές τους.
(Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές να

- γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο εκδηλώνονταν οι πολιτικοί ανταγωνισμοί στην αρχαία Αθήνα
- εκτιμήσουν ιστορικές προσωπικότητες της αρχαίας Αθήνας με βάση τη συμμετοχή και τη στάση τους σε πολιτικές αντιδικίες
- εκτιμήσουν στάσεις ζωής, αξίες, πρότυπα και πεποιθήσεις της αρχαίας Αθήνας
- προσεγγίσουν μέσα από ενσυναισθητικές διαδικασίες τις στάσεις ζωής, αξίες, τα πρότυπα και τις πεποιθήσεις της αρχαίας Αθήνας

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές θα

- προσεγγίσουν ένα είδος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, την επιστολή
- διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της επιστολής ως κειμενικού είδους στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία και τη σχέση της με το ρητορικό συλλογισμό
- εντοπίσουν τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται η επιχειρηματολογία (μέσα πειθούς) σε ένα αρχαίο κείμενο

Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- μάθουν να αξιοποιούν τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας πολυδιάστατα πέρα από τη γραμματικοσυντακτική τους δομή
- διαχωρίζουν τον επαγωγικό από τον παραγωγικό και τον επαγωγικό συλλογισμό
- εκφράζουν τα δικά τους επιχειρήματα
- εξοικειωθούν με την κριτική χρήση των ψηφιακών πηγών
- χρησιμοποιούν εργαλεία ψηφιακής αφήγησης
- εξοικειωθούν με την παραγωγή δικών τους πολυτροπικών κειμένων
- εκτιμούν την κοινωνική δικτύωση ως μέσο έκφρασης γνώμης και διατύπωσης επιχειρημάτων

Διδακτικές πρακτικές

Στόχος των διδακτικών πρακτικών του παρόντος σεναρίου ήταν οι μαθητές να

- αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης αφού εργάζονται σε ομάδες και οδηγούνται σε αποτελέσματα που προκύπτουν μέσα από αυτές
- αυτενεργήσουν μέσα σε κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες
- καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους που καλούνται να διεκπεραιώσουν
- ασκηθούν στην κριτική αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και πηγών
- εκφράσουν την ταυτότητά τους και να διαμορφώσουν στάσεις μέσα από την προσωπική έρευνα και τη διαμόρφωση ατομικής και συλλογικής θέσης σε σχέση με τη δράση σημαντικών πολιτικών προσώπων της αρχαίας Αθήνας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο εφαρμόστηκε μετά την ανάγνωση και μια πρώτη νοηματική και μεταφραστική προσέγγιση του κειμένου. Η εικονογράφηση της ενότητας του σχολικού εγχειριδίου σε σχέση με τον οστρακισμό, γνωστή στους μαθητές και από το εγχειρίδιο της Αρχαίας Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου, σε συνδυασμό και με το περιεχόμενο του κειμένου της ενότητας αποτέλεσε την αφορμή για τη διερεύνηση των πολιτικών αντιδικιών στην αρχαία Αθήνα. Ο θεσμός του οστρακισμού και η ανάκλησή του στη μνήμη των μαθητών βοήθησε να αρχίζει να ξετυλίγεται το όλο σενάριο. Το κείμενο προσέφερε την ευκαιρία να συζητήσουν οι ίδιοι οι μαθητές το θέμα της «τύχης» του Μιλτιάδη και τον Θεμιστοκλή και να καταλήξουν στα δικά τους συμπεράσματα. Προς αυτήν την κατεύθυνση αξιοποιήθηκε και ο τίτλος της ενότητας «Μια τιμητική εξορία», που έχει επιλεγεί από τους επιμελητές του ανθολογίου. Οι μαθητές κλήθηκαν δικαιολογείται η όχι μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για την πρόκληση κατάστασης προβληματισμού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο κινείται στο πλαίσιο που θέτει το [ΔΕΠΠΣ](#) της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας για το Γυμνάσιο όπου δηλώνεται πως

Γενικά, μολονότι είναι σαφής ο σκοπός της γλωσσικής διδασκαλίας, να κατακτήσουν οι μαθητές το εκφραστικό όργανο των αρχαίων ελλήνων, όλα τα στοιχεία του γλωσσικού υλικού (φράσεις, λέξεις, δομές, κείμενα) προσφέρονται με ποικίλη εικαστική και πολιτιστική στήριξη, ώστε να παραπέμπουν στον αρχαιοελληνικό κόσμο και πολιτισμό και να προσελκύεται έτσι το ενδιαφέρον των μαθητών και για τον αρχαιοελληνικό λόγο, φορέα αυτού του πολιτισμού. Επιπλέον, από το αρχαίο ελληνικό κείμενο ξεκινούν γέφυρες επικοινωνίας προς άλλα πεδία γνώσης, οι οποίες αναδεικνύουν τον πλούτο του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και τη λειτουργικότητα πολλών στοιχείων του ως προς την κατανόηση του ανθρώπινου πολιτισμού γενικά. ([ΔΕΠΠΣ](#), σελίδα 94).

Στο συγκεκριμένο σενάριο πραγματώνεται, επίσης, μέρος των Στόχων της συγκεκριμένης ενότητας όπως αυτοί τίθενται στο βιβλίο του [Εκπαιδευτικού](#) (σελ. 84) που εντάσσεται στο διδακτικό πακέτο του μαθήματος

...αναμένεται οι μαθητές:

- να γνωρίσουν την έννοια του ρητορικού συλλογισμού (παραγωγικός, επαγωγικός, αναλογικός)
- να συζητήσουν τον απώτερο σκοπό του συντάκτη του κειμένου
- να εικάσουν την ανταπόκριση που θα είχε αυτή η επιστολή στους παραλήπτες της

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν στο συγκεκριμένο σενάριο στους παρακάτω άξονες:

- ✓ Δημιούργησαν ένα διερευνητικό περιβάλλον, καθώς χρησιμοποιήθηκαν από τους μαθητές ως ψηφιακές πηγές για να αναζητήσουν αυτοί πληροφορίες ως προς τη λειτουργία του αρχαίου αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος, καθώς και ως προς τα πολιτικά πρόσωπα, τα οποία αναφέρονται στη συγκεκριμένη ενότητα
- ✓ Προσέφεραν ένα διερευνητικό περιβάλλον προσέγγισης και χρήσης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, καθώς και λέξεων της νέας ελληνικής που προέρχονται από αυτήν, με βάση την αξιοποίηση ηλεκτρονικών λεξικών
- ✓ Κατέστησαν δυνατή την παραγωγή νέων ψηφιακών πόρων, ύστερα από την κριτική επεξεργασία των δεδομένων από άλλους δυο παραπάνω άξονες, μετατρέποντας τους μαθητές από «χρήστες» σε «παραγωγούς» της γνώσης, σύμφωνα και με τις επιδιώξεις της Διδακτικής των Μέσων (βλ. Kron & Sofos 2007)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, [Μια τιμητική εξορία](#)

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, [Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#)

Αρχαία Ιστορία Α΄ Γυμνασίου, [Βιβλίο Μαθητή](#)

[Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου](#), Α΄ Γενικού Λυκείου

Νέα Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, [Επικοινωνία](#)

Νέα Ελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου, [Αξιολόγηση και Διατύπωση Επιχειρημάτων](#)

Παράλληλα κείμενα από συγκεκριμένα βιβλία

Φ. Κ. Βώρος, «Παραγωγική ή επαγωγική η πορεία;» Διαθέσιμο στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.voros.gr/epik/ar0421.doc (τελευταία επίσκεψη 03/03/2015)

Ιστοσελίδες

Πύλη Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#)

Ελληνική Ιστορία, Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού, [Αθηναϊκό Πολίτευμα](#)

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Το σενάριο εφαρμόστηκε στο Γ2 του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας πραγματοποιήθηκε σε τρεις φάσεις . Κατά την πρώτη φάση η οποία διήρκεσε τρεις (3) διδακτικές ώρες συγκροτήθηκαν 5 ομάδες μαθητών (4 ομάδες με 5 μαθητές και μία με έξι) αυτοοργανώθηκαν και αποφάσισαν τους ρόλους των μελών εντός της ομάδας. Επέλεξαν ένα συντονιστή, ένα γραμματέα για την καταγραφή τυχόν δυσκολιών και αποριών οι οποίες μεταφέρονταν στο διδάσκοντα, τους χει-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ριστές του υπολογιστή/υπολογιστών, ενώ αποφάσισαν και ποιός μαθητής θα αποτελούσε σύνδεσμο με τις υπόλοιπες ομάδες. Οι ομάδες κατόπιν παρέλαβαν τα φύλλα εργασίας και μελέτησαν τις αποστολές τους σε σχέση με τις περιπτώσεις εξορίας του Αισχίνη, του Μιλτιάδη και του Θεμιστοκλή, αλλά και με τα χαρακτηριστικά του αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος και με τον οστρακισμό και τις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόστηκε στην αρχαία Αθήνα.

Κατά την δεύτερη φάση (δυο διδακτικές ώρες) οι ομάδες ήθελαν να δουλέψουν και πάλι μαζί και έτσι αποφασίστηκε να παραμείνουν ως έχουν, χωρίς να γίνει η αναδιάταξη των μελών τους που προβλέπεται στο συνταγμένο σενάριο. Ασχολήθηκαν για μια διδακτική ώρα με το ίδιο το κείμενο. Εντόπισαν το κειμενικό είδος του αποσπάσματος, το περιεχόμενό του, το μήνυμα που μεταφέρει, με ποια επιχειρηματολογία το στηρίζει ο συγγραφέας του και σε ποιους απευθύνεται. Οι ομάδες κλήθηκαν να επιχειρηματολογήσουν για το αν μπορεί το κείμενο να είναι του Αισχίνη ή όχι - όπως υποστηρίζεται στο Βιβλίο του Εκπαιδευτικού ([ΒΙΒΛΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ](#), σ. 84) - και αν θεωρούν τον τίτλο που επέλεξαν οι επιμελητές του Ανθολογίου Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας επιτυχημένο. Για να αντιμετωπίσουν το ζήτημα του εντοπισμού της επιχειρηματολογίας του κειμένου, αλλά και της παραγωγής της δικής τους επιχειρηματολογίας οι μαθητές συμβουλευτήκαν το [κείμενο](#) του Φ. Βώρου για το τι είναι συλλογισμός και ποια είναι τα χαρακτηριστικά του παραγωγικού και του επαγωγικού συλλογισμού. Η φάση ολοκληρώθηκε, τελικά, με συζήτηση των συμπερασμάτων των μαθητών στην ολομέλεια (μια διδακτική ώρα).

Κατά την τρίτη φάση, η οποία διήρκησε δυο διδακτικές ώρες οι ομάδες των μαθητών παρέμειναν οι ίδιες της δεύτερης φάσης. Σκοπός τους ήταν, με βάση την εμπειρία τους στις προηγούμενες φάσεις, να συγγράψουν μια επιστολή στο πνεύμα του Αισχίνη, αλλά εκ μέρους του Μιλτιάδη ή του Θεμιστοκλή εκθέτοντας την επιχειρηματολο-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γία τους. Προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί χρησιμοποιήθηκε το ελεύθερο λογισμικά ψηφιακής αφήγησης [Storybird](#) (απαιτήθηκε δωρεάν εγγραφή),

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο συγκεκριμένο σενάριο δεν ήταν αυτός του παντογνώστη διδάσκοντα και του εξωτερικού, τελικού κριτή, αλλά του εμπνευστή και συμβοηθού. Δεν προσφέρθηκαν έτοιμες λύσεις στα προβλήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας, αλλά προτάθηκαν στους μαθητές δρόμοι έρευνας που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι ομάδες των μαθητών, ώστε να αντιμετωπίσουν αυτά τα προβλήματα ικανοποιητικά.

Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκε και η αξιολόγηση του σεναρίου. Δεν επικεντρωθήκαμε στα αποτελέσματα, κρίνοντας τα ως σωστά ή λανθασμένα, αλλά αναδείξαμε τη σημασία της αυτοαξιολόγησης των μαθητών ως μελών των ομάδων, αλλά και της ετεροαξιολόγησης μεταξύ των ομάδων σε κάθε φάση της όλης διαδικασίας. Δε χρησιμοποιήθηκε η παραδοσιακή βαθμολογική κλίμακα σε μια προσπάθεια να υπάρξει ποιοτική αξιολόγηση με βάση κριτήρια που τέθηκαν στους μαθητές. Τα κριτήρια κινούνταν, στους παρακάτω άξονες: ως προς το γνωστικό επίπεδο α) τι ήξεραν οι μαθητές πριν από την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου, β) τι χρειάστηκε να μάθουν, γ) πώς διαμορφώθηκε η τελική του αντίληψη του θέματος, ως προς την ομαδική συνεργασία α) την ατομική συμμετοχή των μελών στην ομάδα, β) τη συνεργασία μεταξύ των μελών κάθε ομάδας, γ) τη συμμετοχή και τη συνεργασία στις νέες ομάδες ως προς τους νέους γραμματισμούς α) τη χρήση των ΤΠΕ κάθε φορά και αν αυτή είναι εργαλειακή (π.χ. αντιγραφή και επικόλληση) ή κριτική (π.χ. επιλογή και χρήση ψηφιακών πόρων ως πηγών, β) αν η χρήση αυτή εξυπηρετεί ποικίλους τρόπους επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικότητα) γ) τον τρόπο παρουσίασης των αποτελεσμάτων της έρευνας της ομάδας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλα εργασίας 1^{ης} φάσης

Οι μελετητές της περίπτωσης του Αισχίνη

Αποστολή της ομάδας σας είναι να διερευνήσει την περίπτωση του Αισχίνη και να την παρουσιάσει στους συμμαθητές σας.

- Ερευνήστε στο διαδίκτυο και συλλέξτε πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Αισχίνη. Με ποια ιστορική περίοδο και ποια ιστορικά γεγονότα συνδέεται αυτός;
- Επικεντρωθείτε στην πολιτική δράση του Αισχίνη και με βάση και το κείμενο της ενότητας και τις πληροφορίες που δίνονται σε αυτό προσπαθήστε να εντοπίσετε το λόγο για τον οποίο εξορίστηκε
- Δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση των ευρημάτων σας για να τα συζητήσετε στην ολομέλεια της τάξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι μελετητές της περίπτωσης του Μιλτιάδη

Αποστολή της ομάδας σας είναι να διερευνήσει την περίπτωση του Μιλτιάδη και να την παρουσιάσει στους συμμαθητές σας.

- Ερευνήστε στο διαδίκτυο και συλλέξτε πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Μιλτιάδη. Με ποια ιστορική περίοδο και ποια ιστορικά γεγονότα συνδέεται αυτός;
- Επικεντρωθείτε στην πολιτική δράση του Μιλτιάδη και προσπαθήστε να εντοπίσετε το λόγο για τον οποίο εξορίστηκε
- Δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση των ευρημάτων σας για να τα συζητήσετε στην ολομέλεια της τάξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι μελετητές της περίπτωσης του Θεμιστοκλή

Αποστολή της ομάδας σας είναι να διερευνήσει την περίπτωση του Θεμιστοκλή και να την παρουσιάσει στους συμμαθητές σας.

- Ερευνήστε στο διαδίκτυο και συλλέξτε πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Θεμιστοκλή. Με ποια ιστορική περίοδο και ποια ιστορικά γεγονότα συνδέεται αυτός;
- Επικεντρωθείτε στην πολιτική δράση του Θεμιστοκλή και προσπαθήστε να εντοπίσετε το λόγο για τον οποίο εξορίστηκε
- Δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση των ευρημάτων σας για να τα συζητήσετε στην ολομέλεια της τάξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι μελετητές του αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος

Αποστολή της ομάδας σας είναι να καταγράψει τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς του αθηναϊκού δημοκρατικού πολιτεύματος και να τα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας. Για το αθηναϊκό δημοκρατικό πολίτευμα έχετε διδαχθεί και στην Α΄ Γυμνασίου

- Δείτε και συλλέξτε πληροφορίες για την ανάπτυξη του δημοκρατικού πολιτεύματος στην αρχαία Αθήνα στα σχολικά βιβλία Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου και της Α΄ Λυκείου. Μπορείτε να τα εντοπίσετε στη διεύθυνση του [Ψηφιακού Σχολείου](#)
- Ερευνήστε στο διαδίκτυο και συλλέξτε επιπλέον πληροφορίες για το δημοκρατικό πολίτευμα στην αρχαία Αθήνα. Χρησιμοποιήστε, κυρίως, την ανάλογη ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού www.e-history.gr. Αν αξιοποιήσετε άλλες ψηφιακές πηγές να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας, αφού πρώτα ελέγξετε την αξιοπιστία τους (για ποιο λόγο τις επιλέξατε και τις εμπιστεύεστε περισσότερο από αυτή που σας δόθηκε;)
- Διαβάστε το σχετικό απόσπασμα που σας δόθηκε και καταγράψτε επιγραμματικά όλα αυτά που σύμφωνα με το συγγραφέα περιόριζαν το δημοκρατικό πολίτευμα στην αρχαία Αθήνα.
- Δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση των ευρημάτων σας για να τα συζητήσετε στην ολομέλεια της τάξης με τους συμμαθητές σας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι μελετητές του οστρακισμού

Αποστολή της ομάδας σας είναι να μελετήσει το μέτρο του οστρακισμού και να παρουσιάσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του στην ολομέλεια της τάξης

- Δείτε και συλλέξτε πληροφορίες για τον οστρακισμό στην ψηφιακή έκδοση του σχολικού σας βιβλίου των Αρχαίων Ελληνικών, αλλά και στα σχολικά βιβλία Ιστορίας της Α' Γυμνασίου και της Α' Λυκείου. Μπορείτε να τα εντοπίσετε στη διεύθυνση του [Ψηφιακού Σχολείου](#)
- Ερευνήστε στο διαδίκτυο και συλλέξτε επιπλέον πληροφορίες για τον οστρακισμό. Χρησιμοποιήστε, κυρίως, την ανάλογη ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού www.e-history.gr. Αν αξιοποιήσετε άλλες ψηφιακές πηγές να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας, αφού πρώτα ελέγξετε την αξιοπιστία τους (για ποιο λόγο τις επιλέξατε και τις εμπιστεύεστε περισσότερο από αυτήν που σας)
- Διαβάστε το σχετικό απόσπασμα που σας δόθηκε και εντοπίστε τις πληροφορίες που παρέχει για τον οστρακισμό.
- Δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση των ευρημάτων σας για να τα συζητήσετε στην ολομέλεια της τάξης με τους συμμαθητές σας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας 2^{ης} φάσης

Προσεγγίζοντας το κείμενο

Αποστολή της ομάδας σας είναι να μελετήσετε το κείμενο της ενότητας 10 του βιβλίου σας και να προσπαθήσετε να επιλύσετε προβλήματα που σχετίζονται με αυτό, αξιοποιώντας και τα ευρήματά σας στις προηγούμενες ομάδες σας. Προβληματιστείτε σχετικά με τα παρακάτω θέματα

- Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκει το απόσπασμα;
- Ποια χαρακτηριστικά στοιχεία του είδους αυτού μπορείτε να εντοπίσετε;
- Ποιο είναι το θέμα και το περιεχόμενό του κειμένου; Βρείτε λέξεις – κλειδιά που θεωρείτε πως περιγράφουν αυτό το θέμα και το περιεχόμενο.
- Σε ποιόν απευθύνεται;
- Τι είδους και ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί για να πείσει; Μελετήστε το [κείμενο](#) του Φ. Κ. Βώρου για το συλλογισμό και εντοπίστε το είδος συλλογισμού που υπάρχει.
- Οι ειδικοί ερευνητές όταν αναφέρονται στο συγκεκριμένο έργο του Αισχίνη αμφισβητούν τη γνησιότητά του. Με βάση την εμπειρία που αποκομίσατε και από τις αποστολές στις προηγούμενες ομάδες σας ποια είναι η γνώμη σας; Μπορεί το κείμενο να είναι του Αισχίνη;
- Θεωρείτε τον τίτλο «Μια τιμητική εξορία» που επέλεξαν οι επιμελητές του Ανθολογίου Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας επιτυχημένο. Στηρίξτε την άποψή σας με επιχειρήματα.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ: Σε περίπτωση που έχετε προβλήματα στον εντοπισμό των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους και των επιχειρημάτων συμβουλευτείτε, επί-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

σης, το βιβλίο Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α Γυμνασίου και το αντίστοιχο της Β΄ Γυμνασίου στο Ψηφιακό Σχολείο.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο εργασίας 3^{ης} φάσης

Μιλώντας εκ μέρους του Μιλτιάδη ή του Θεμιστοκλή

Τελική αποστολή σας είναι να έρθετε στη θέση του Θεμιστοκλή ή του Μιλτιάδη (επιλέξτε) και να γράψετε μια επιστολή όπως αυτή του Αισχίνη.

Η επιστολή αυτή θα έχει τη μορφή μιας ψηφιακής αφήγησης

Η ψηφιακή αυτή αφήγηση μπορεί να είναι είτε γραπτή (π.χ. με το ελεύθερο λογισμικό [Storybird](#)) είτε με χρήση φωτογραφιών (π.χ. με το Photostory Microsoft), είτε με κινούμενη εικόνα και προφορικό λόγο (με το ελεύθερο λογισμικό Windows Movie Maker).

Οργανώστε τον τρόπο με τον οποίο θα συντάξετε την επιστολή σας (σε ποιους θα απευθύνεται, ποιο θα είναι το περιεχόμενό της και τι είδους επιχειρήματα θα χρησιμοποιήσει για να πείσει) και

καλή συγγραφή!

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί με τις αναγκαίες προσαρμογές του κάθε διδάσκοντα ανάλογα με την τάξη του και τους στόχους του. Σε αυτό το πλαίσιο κάποιες δραστηριότητες μπορεί να επεκταθούν ή να συρρικνωθούν ή ακόμα και να παραλειφθούν. Μια βασική επέκταση του σεναρίου προς την κατεύθυνση της σύγκρισης των αρχαίων πολιτικών συγκρούσεων με τις σύγχρονες ανάλογες συγκρούσεις θα ήταν μια ενδιαφέρουσα άλλη εκδοχή σε ένα διαθεματικό πλαίσιο. Ένα ιστολόγιο με αυτόν τον τίτλο όπου οι μαθητές θα κατέθεταν τις σχετικές απόψεις τους θα εμπλούτιζε σημαντικά το σενάριο και θα άφηνε το ζήτημα ανοικτό για περαιτέρω συμμετοχές και συζητήσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής δικτύωσης.

Είναι προφανές ότι θα ήταν δυνατό να διερευνηθεί ευρύτερα το ζήτημα των πολιτικών συγκρούσεων στην Αρχαία Ελλάδα, με επέκταση σε ολόκληρο τον αρχαίο κόσμο. Κείμενα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας με παρόμοιο περιεχόμενο, ρητορικά ή ιστορικά κείμενα για παράδειγμα, θα μπορούσαν να αναζητηθούν από τους μαθητές και να εντοπιστεί το περιεχόμενό τους στο [Ανθολόγιο](#) της Αττικής Πεζογραφίας στην Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο εφαρμόστηκε στο Γ2 του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Στην αφετηρία και πριν αρχίσει η εφαρμογή του σεναρίου, το κείμενο προσέφερε την ευκαιρία να συζητήσουν οι ίδιοι οι μαθητές το θέμα της «τύχης» του Μιλτιάδη και τον Θεμιστοκλή και να καταλήξουν στα δικά τους συμπεράσματα. Προς αυτήν την κατεύθυνση αξιοποιήθηκε και ο τίτλος της ενότητας «Μια τιμητική εξορία», που έχει επιλεγεί από τους επιμελητές του ανθολογίου. Οι μαθητές κλήθηκαν δικαιολογείται η όχι μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για την πρόκληση κατάστασης προβληματισμού.

Για την έρευνα στην πρώτη φάση του σεναρίου χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικά το διαδίκτυο και κατά την τρίτη διδακτική ώρα τα ευρήματα των ομάδων παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν στην ολομέλεια. Η ομάδα του δημοκρατικού πολιτεύματος παρότι της δόθηκε το απόσπασμα από το κείμενο του S. Hornblower, το οποίο προβλέπεται στο συνταγμένο σενάριο, επέλεξε, τελικά, να μην το χρησιμοποιήσει θεωρώντας ότι καλύφθηκε από τη δική της αναζήτηση, αλλά και εξαιτίας κάποιου τεχνικού προβλήματος στο εργαστήριο Πληροφορικής που τους καθυστέρησε και τους άγχωσε για την ολοκλήρωση της δουλειάς τους εντός του προβλεπόμενου χρόνου. Παρότι, εξαιτίας της παραπάνω έλλειψης, στην εργασία διαπιστώθηκαν κενά, ο διδάσκων αποφάσισε να σεβαστεί τις επιλογές της ομάδας, παρότι έγινε σχετική συζήτηση κατά την παρουσίαση των εργασιών. Συνολικά η φάση αυτή πήγε πολύ καλά, καθώς οι μαθητές ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με την εκπόνηση σεναρίων και με το λογισμικό παρουσίασης MS PowerPoint που επέλεξαν ως μέσο παραγωγής της εργασίας τους. Δεν υπήρξε πάντως και κάποια πρωτοβουλία από μέρους τους για να κινηθούν σε άλλα λογισμικά επιλέγοντας τον πιο οικείο δρόμο για αυτούς.

Στη δεύτερη φάση, και σε σχέση με το κείμενο του Φ. Βώρου, ο διδάσκων χρειάστηκε να διευκρινίσει κάποια πράγματα σχετικά με την έννοια του παραγωγικού και του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

επαγωγικού συλλογισμού ώστε να γίνει καλύτερα κατανοητός σε κάποιους μαθητές που αντιμετώπιζαν προβλήματα. Η μεγαλύτερη δυσκολία που εντοπίστηκε ήταν ότι οι μαθητές θεώρησαν πως δεν μπορούν να αποφανθούν με τα δεδομένα που είχαν για την απόδοση του κειμένου στον Αισχίνη και ότι έπρεπε να στηριχτούν σε όλα αναφέρονται στην εισαγωγή του κειμένου. Ο διδάσκων αποδέχθηκε ως φυσιολογική την επιλογή αυτή. Οι ομάδες αντιμετώπισαν, επίσης, μικρό πρόβλημα ως προς την αναγνώριση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους της επιστολής, καθώς δεν υπήρχε στο απόσπασμα η τυπική εξωτερική μορφή μιας επιστολής (ημερομηνία, αποστολέας και παραλήπτης). Καθοδηγήθηκαν έτσι να εντοπίσουν εσωτερικά γνωρίσματα (πομπός και δέκτης επικοινωνίας, πρωτοπρόσωπη αφήγηση, περιεχόμενο).

Στην τρίτη φάση ήταν ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο αυτοαξιολογήθηκαν και ετεροαξιολογήθηκαν οι μαθητές των ομάδων. Θεώρησαν υποδεέστερο τον γνωστικό άξονα, θεωρώντας μεν ότι έμαθαν κάποια πράγματα σχετικά με τους πρωταγωνιστές του αποσπάσματος, αλλά επικεντρώθηκαν στη συνεργασία στις ομάδες και τη συγγραφή της επιστολής. Αξιολόγησαν, έτσι, πολύ θετικά τον άξονα της συνεργασίας στις ομάδες, ενώ βρήκαν πολύ γόνιμη, δημιουργική και διασκεδαστική τη συγγραφή της ψηφιακής επιστολής. Πρότειναν, μάλιστα, να γίνει μια προσπάθεια να γράψουν κάτι και στα Αρχαία Ελληνικά. Η απόπειρα δε στέφθηκε με επιτυχία, καθώς οι γνώσεις των μαθητών δεν το επέτρεπαν και θα έπρεπε να επιληφθεί του θέματος, σχεδόν αποκλειστικά ο διδάσκων. Οι παρουσιάσεις των εργασιών των ομάδων ήταν ικανοποιητική. Οι απορίες ήταν αρκετές και έλυσαν μικροπαρανοήσεις για το θέμα και το κειμενικό είδος της επιστολής. Οι ομάδες προχώρησαν σε κάποιες διορθώσεις στις εργασίες τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & Kalantzis, M. (eds) 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge

Hornblower, S. 1996. «Ελλάδα: Η Ιστορία της Κλασικής περιόδου» στο, J. Boardman, J. Griffin και O. Murray (επιμ.) *Η Ελλάδα και ο Ελληνιστικός κόσμος*. Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Αθήνα. Νεφέλη.

Kalantzis, M. & B. Cope 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://neamathisi.com/learning-by-design/> (τελευταία επίσκεψη 11/07/2014)

Kress, G. & Van Leeuwen, T, 2001 *Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication*. London. Arnold.

Kron, F. & Σοφός, Α. (2007) *Διδακτική των Μέσων: Νέα μέσα στο πλαίσιο διδακτικών και μαθησιακών διαδικασιών* (μτφ. Ε. Νούσια). Αθήνα. Gutenberg

Osborne, R. 2000. *Η Γένεση της Ελλάδας. 1200-479 π.Χ.* Αθήνα. Οδυσσέας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ